

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра економічної теорії,
макро- і мікроекономіки

ПАРАДИГМАЛЬНІ ЗРУШЕННЯ В ЕКОНОМІЧНІЙ ТЕОРІЇ ХХІ СТ.

Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції

15 – 16 жовтня 2015 року

2015

ПАРАДИГМАЛЬНІ ЗРУШЕННЯ В ЕКОНОМІЧНІЙ ТЕОРІЇ ХХІ СТ.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ, МАКРО- І МІКРОЕКОНОМІКИ**

**УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК м. ШМАЛЬКАЛЬДЕН, НІМЕЧЧИНА
УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ЕКОНОМІКИ (ISM), м. ВІЛЬНЮС, ЛИТВА
СХІДНО-КАЗАХСТАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
Д. СЕРИКБАЄВА, м. УСТЬ-КАМЕНОГОРСЬК, РЕСПУБЛІКА КАЗАХСТАН**

ПАРАДИГМАЛЬНІ ЗРУШЕННЯ В ЕКОНОМІЧНІЙ ТЕОРІЇ ХХІ СТ.

**МАТЕРІАЛИ
II МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

15 – 16 жовтня 2015 року

м. Київ

**УДК 330.1 (3; 5; 8)
JEL A1; B4; D00; E00; O3**

Рекомендовано для розміщення
на веб-сайті економічного факультету
Вченою радою економічного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(Протокол № 2 від «8» вересня 2015 року)

**Парадигмальні зрушення в економічній теорії XXI ст.: Матеріали
ІІ Міжнародної науково-практичної конференції. – К.: Київський
національний університет імені Тараса Шевченка, 2015. – 505 с.**

Редакційна колегія:

д-р екон. наук, проф., чл.-кор. НАН України В.Д. Базилевич,
д-р екон. наук, проф. А.І. Ігнатюк,
д-р екон. наук, доц. Т.В. Гайдай,
д-р екон. наук, доц. А.О. Маслов,
канд. екон. наук, доц. Л.О. Баластрик,
канд. екон. наук, доц. В.І. Кондрашова-Діденко,
канд. екон. наук, доц. О.В. Красота,
канд. екон. наук, доц. О.П. Нестеренко.

Представлені у матеріалах науково-практичної конференції доповіді
учасників подані в авторській редакції та відображають власну наукову
позицію авторів.

Автори доповідей несуть повну відповідальність за точність наведених
фактів, цитат, економіко-статистичних даних, наукової термінології, імен
власних, джерел посилання.

© Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2015

Секція 4.
ІНФОРМАЦІЙНО-ЗНАННЄВА ТА МЕРЕЖЕВА
ЕКОНОМІКА

Білоцерківець В.В., Завгородня О.О. <i>Проблеми та перспективи модернізації методологічної платформи дослідження нової інноваційної економіки</i>	349
Колот А.М., Герасименко О.О. <i>Розвиток концепту гідної праці в умовах становлення нової економіки ...</i>	353
Ушенко Н.В. <i>Гуманістичні імперативи економіки знань</i>	357
Маслов А.О. <i>Інформаційно-знаннєва економіка в контексті еволюції теоретичного знання</i>	359
Якобчук В.П., Якобчук В.А. <i>Роль економічної інформації в управлінні якістю логістики на ринку зерна в умовах глобалізації</i>	364
Сизоненко В.О. <i>Сучасні реалії та перспективи відтворення людського капіталу</i>	368
Рилач Н.М. <i>Глобальна парадигма інноваційного розвитку</i>	372
Гірник Є.В. <i>Особливості інтелектуального капіталу в контексті глобалізації</i>	375
Вірченко В.В. <i>Еволюція методологічних підходів до дослідження сутності інтелектуальної власності</i>	378
Лебедева Л.В. <i>Сучасні теорії постіндустріального суспільства</i>	383
Дейнека Т.А. <i>Основні суперечності епохи інформаційної глобалізації</i>	387
Філюк В.В. <i>Корпоративні мережі як об'єкт економіко-теоретичного аналізу</i>	391
Прокоф'єва Г.С. <i>Роль кластерних та мережових структур в сучасній економіці</i>	395
Гражевська А.О. <i>Сутність та специфіка сучасних рентних відносин</i>	397
Самойлович Д.О. <i>Креативність інтелектуальної діяльності в постіндустріальному суспільстві</i>	401
Палійчук О.О. <i>Перспективи розвитку українського ринку ВРМ-систем</i>	404
Туль С.І. <i>Особливості праці в умовах віртуалізації економіки</i>	407

Т.А. Дейнека, канд. екон. наук, доц.,
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»

ОСНОВНІ СУПЕРЕЧНОСТІ ЕПОХИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Інформаційна глобалізація є унікальним явищем сучасного економічного та соціального життя суспільства. Її виникнення пов'язано з розвитком інтелектуально-інформаційних, комп'ютерних і комунікативних технологій, а сутність визначається всебічною інформаційною залежністю агентів цього середовища, що опосередкована застосуванням названих технологій, рухом інформаційних потоків, утворенням все більшої кількості джерел і каналів інформації. Інформаційна глобалізація істотно сприяла прогресивним змінам в економіці та суспільстві в цілому. Проте такі зміни (як і будь-які інші системні трансформації) не позбавлені суперечностей.

Будучи надзвичайно актуальною, названа проблематика активно досліджується нині суспільними науками; плідними є як здобутки зарубіжних, так і українських науковців. Відзначаючи передусім внесок вітчизняної наукової думки, зазначимо, що суперечності епохи інформаційної глобалізації представлені в контексті теорії метаекономіки (А. Гальчинський [1]), в межах теорії сучасної політичної економії та її складової міжнародної або глобальної політичної економії (В. Савчук, Ю. Зайцев [2; 3]), в аспекті концептуалізації мегатрендів економічного розвитку (В. Базилевич [4]), їх прикладних досліджень і сучасних виявів асиметрії (Д. Лук'яненко, А. Поручник, Я. Столярчук [5]), при з'ясуванні світових і національних економічних тенденцій і викликів для України (В. Геєць, А. Грищенко [6]), а також при висвітленні безпосередньо проблем формування інформаційно-мережевої економіки (А. Грищенко, Є. Песоцька [7]).

Незважаючи на значний інтерес сучасної економічної науки до змін, що відбуваються в суспільстві в умовах інформаційної глобалізації, існує багато невисвітлених аспектів цієї проблематики, що пояснюється новітністю та епохальністю процесів, які відбуваються нині в планетарному масштабі. В рамках цієї публікації виокремлено питання «хмарних технологій» (*cloud computing*)¹²: з'ясовується їх зміст, роль у світогосподарському розвитку та суперечності, які вони викликають у умовах сучасної техніко-економічної парадигми.

Розвиток мережевих технологій, без сумніву, є поворотним моментом в

¹² «Хмарні технології» є парадигмою забезпечення мережевого доступу кожного з користувачів до гнучкого та визначеного у певному масштабі набору фізичних або віртуальних ресурсів які можна за необхідності самостійно використовувати та регулювати. Cloud Computing – хмарні обчислення, модель забезпечення повсюдного та зручного доступу на вимогу через мережу до спільного пулу обчислювальних ресурсів, що підлягають налаштуванню.

історії, не менш значущим, ніж промислова революція [8; 9] «Хмарні технології» відносяться до визначальних у цьому секторі. Цей новий технологічний тренд швидко прогресує. Відносячи названі технології до проривних, експерти та науковці прогнозують у недалекому майбутньому потужний вплив «хмарних технологій» на ринки, економіку та суспільство [10]. Між тим, його наслідки не є неоднозначними. Зокрема, оцінюючи застосування «хмар» як «парадигмальний зсув», науковці [11] одночасно вказують на те, що поряд з безперечними перевагами цієї технології існують небезпеки, пов'язані з її використанням. Йдеться про те, що застосування *cloud computing* має доволі привабливі фінансово-економічні мотиви для керівників підприємств, й навіть цілих галузей промисловості різних країн. Одночасно долучення до сфери «хмарних технологій» несе в собі реальні загрози для безпеки бізнесу у довгостроковому періоді, що може розглядатись, як новий технологічний, економічний, фінансовий і безпековий виклик початку XXI ст.

Отже, сутність названого мегатренду двоїста. У позитиві, насамперед, економія матеріальних ресурсів і бізнес-часу. Останнє особливо значимо в умовах прискорення всіх господарських процесів і зумовлено інформаційною глобалізацією. В негативі – небезпека для бізнесу, що виникає внаслідок залежності від провайдера.

М. Кастельс попри те, що настання «інформаційної епохи, економіки та суспільства» оцінювалось ним як позитивний тренд, зробив низку застережень. Зокрема він вказав на те, що за названих умов трудова вартість заміщується інформаційною. Науковець відзначив, що одним з найбільших викликів інформатизованому глобальному суспільству може стати меритократія¹³, яка не є однозначно сприятливою для розвитку, оскільки в такому соціумі надвисоким стає ризик монополізації, що проявляється у такій найбільш небезпечній його формі, як монополія на знання, а отже, як монополія на владу (передусім, економічну, політичну та ідеологічну). Також він визначив загрози розвитку сучасного суспільства, які несе «інформаційний капіталізм». М. Кастельс підкреслив, що капіталістичний спосіб виробництва, який, внаслідок застосування мережевих технологій, стає надзвичайно гнучким і поєднується з глобальною присутністю, здатний створити потужний виклик сучасному суспільству через його особливу безжалісність та загарбництво [12, с. 133–134].

У наш час суперечності «інформаційного капіталізму», на які свого часу вказав М. Кастельс, проявились максимально наочно. В світовій економіці відбувається жорстка конкурентна боротьба за перерозподіл названого ринкового простору у сфері інформаційних і комп'ютерних технологій. Внаслідок поширення «хмарних технологій», які до цього знаходились у різних бізнес-сегментах ринкового простору, інтереси найбільших глобальних компаній приходять у протистояння та загострюються. Нині ж кожна з таких компаній зацікавлена у одночасному продукуванні та взаємній прив'язці як

¹³ Меритократія – від лат. *meritus* – гідний і давньогрец. *κράτος* – влада, правління

хард, так і софт технологій.

За даними *IDC (International Data Corporation)* [13] світовий ринок публічних «хмарних» послуг станом на 2013 р становив 45,7 млрд. дол. США і за прогнозом до 2018 р. збільшиться ще на 23 %. За висловом аналітиків, протягом цього періоду ринок очікує не просто конкурентне протистояння, а справжня битва за лідерство та інновації. Остаточний поділ ринку, на якому затвердяться провідні гравці, очікується в найближчі декілька років. Сучасний сектор високих технологій (виробництво програмного забезпечення, комп'ютерної техніки, систем зберігання інформації та мережевих комунікацій, надання послуг зв'язку та обладнання для телекомунікацій, *Internet*-індустрія тощо) представлений такими глобальними корпораціями як *Apple, Cisco, Hewlett-Packard, IBM, Intel, Microsoft* та ін. Серед «гравців» ринку – як консервативні компанії (наприклад, *Microsoft, IBM*), так і досить молоді та агресивні (*Facebook*).

Проте боротьба за поділ світового ринку високих технологій та ІТ-ринку у тому числі, – це лише перший рівень, на якому розгортаються суперечності інформаційної глобалізації в рамках сучасної техніко-економічної парадигми. Вищим за нього є рівень нового розподілу світу, тобто сфер впливу у світовому господарстві, а разом з цим, – влади в цілому (політичної та ідеологічної).

Інтернет є потужним інструментом трансграничного впливу, але з появою «хмарних технологій» він став безповоротно змінюватись. ТНК вже нині створюють власні «хмарні» корпоративні інформаційні мережі, намагаючись закріпити контроль за доступом до інформації та знань і автономно розширити зону свого впливу в глобалізованій економіці та в глобалізованому суспільстві. У наш час формуються також підходи до створення альтернативного Інтернету, непідконтрольного *ICANN*¹⁴. Серед інституційних інструментів регулювання у цій сфері слід відзначити діючі угоди інтернет-провайдерів про обмін трафіком між своїми мережами (піринг) та протоколи обміну інформацією у мережах¹⁵. Отже, класичний тип олігархії поступово перетворюється на олігархію технократичну і одночасно інформаціональну та глобальну (за термінологією М. Кастельса). При цьому фактично створюються передумови для глобального (наднаціонального) управління на основі використання інформаційних технологій і мережевих структур.

Список використаної літератури

1. Гальчинський А.С. Економічний розвиток: методологія оновленої парадигми / А.С. Гальчинський // *Економіка України*, 2012. – № 5. – С. 4–7.

¹⁴ *ICANN (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers)* – міжнародна некомерційна організація, створена з метою регулювання питань стосовно функціонування Інтернету.

¹⁵ Наприклад, відкритий протокол *BitTorrent* та протокол *Kademlia*, який не має центральних серверів.

2. Зайцев Ю.К. Современная политическая экономия как наука: потребность, архитектура предмета и методология исследования / Ю.К. Зайцев // Вопросы политической экономии, 2012. – № 1 (2). – С. 53–64.
3. Савчук В.С. Международная или глобальная политическая экономия / В.С. Савчук // Вопросы политической экономии, 2012. – № 1 (2). – С. 126–134.
4. Базилевич В.Д. Парадигмальні зрушення в економічній теорії ХХІ століття / В.Д. Базилевич, А.І. Ігнатюк, Т.В. Гайдай // Економічна теорія, 2013. – № 1. – С. 111–118.
5. Глобальное экономическое развитие: тенденции, асимметрии, регулирование / под ред. Д. Лукьяненко, А. Поручника, В. Колесова. – К. : ГВУЗ КНЕУ имени Вадима Гетьмана, 2013. – 466 с.
6. Інститути зайнятості та безробіття: сучасні тенденції та виклики для України : наук. доп. / за ред. В.М. Гейця, А.А. Гриценка ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув.». – К., 2013. – 248 с.
7. Грищенко А. Формування інформаційно-мережевої економіки / А. Грищенко, Є. Песоцька // Економічна теорія, 2013. – № 1. – С. 5–19.
8. Бзафут К. Революция QUIXTAR: Новые высокотехнологичные возможности бизнеса / К. Бзафут. – М. : Роса, 2009. – 320 с.
9. Калужский М.Л. Новая экономика: от кризиса доткомов к виртуальному бизнесу [Электронный ресурс] / М.Л. Калужский // AUP.Ru. – Режим доступа : <http://www.aup.ru/articles/marketing/56.htm>
10. Доклад об информационной экономике 2013 года. Экономика облачных технологий и развивающиеся страны : Обзор. – ООН, Нью-Йорк, Женева, 2013. – 23 с.
11. Зернецька О. Новий виток конкурентної боротьби в Інтернеті: Cloudcomputing [Електронний ресурс] / О. Зернецька // Економічний часопис-ХХІ, 2011. – № 9–10. – Режим доступу : <http://soskin.info/ea/2011/9-10/201126.html>
12. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество, культура / М. Кастельс. – М. : ГУ ВШЭ, 2000. – 608 с.
13. Аншина М.Л. Взгляд на место облачных технологий в промышленной автоматизации [Электронный ресурс] / М.Л. Аншина // Автоматизация в промышленности. – Режим доступа : <http://avtprom.ru/article/vzglyad-na-mesto-oblachnykh-tekh>